

delo posvečeno prav Selški dolini. Še kot gimnazijec je namreč le z začetnicama svojega imena pod naslovom »Zemljiške razmere po Selški dolini leta 1630« objavil v Carnioli 1911 izvleček iz obsežnega urbarja, ki ga je rešil propada njegov oče; pri goriškem trgovcu je namreč zasledil na desetine kilogramov starega papirja, ki je potekal iz loškega arhiva in je vseboval vrsto urbarjev in aktnega gradiva, v katerega je trgovec zavijal špecerijsko robo. Del gradiva je odkupil njegov oče, preostali material pa kranjski deželni muzej. Tako je bilo rešeno gotovega propada gradivo, ki predstavlja trdno osnovo za raziskovanje preteklosti loškega ozemlja (prim. Fr. Kos, Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja, 1894).

Med številne ustanove, ki dolgujejo spoštovanemu pokojniku veliko hvaležnost, se uvršča tudi Muzejsko društvo v Škofji Loki, saj je bilo deležno njegove dragocene podpore zlasti v najbolj kritični fazi — ob samem ustanavljanju loškega muzeja. Takratne razmere so ob današnji — mogoče res pretirani — poplavi cele vrste muzejev po Slovenskem kar težko razumljive. Saj so muzeje nekaj let pred zadnjo vojno premogli mimo Ljubljane le še Maribor, Celje in Ptuj. Zato ni čudno, da misel na ustanovitev muzeja v Škofji Loki ni naletela na soglasno odobravanje v vrstah redkih slovenskih muzealcev. To vprašanje je bilo načeto na sestanku slovenskih zgodovinarjev v Celju v februarju 1939, kjer je prav profesor Kos odločno podprl naše stališče in pripomogel, da so utihnili nasprotni glasovi. Ko smo konec avgusta istega leta slovesno odprli našo zbirko, smo v svoji sredi pozdravili tudi profesorja Kosa, ki nam je dal javno priznanje in nam vlival poguma za nadaljnje delo. Muzejskemu društvu in muzeju je ostal trdno ob strani vsa leta njegovega obstoja, za kar smo mu dali loški muzealci priznanje, da smo ga ob njegovi 75-letnici izvolili za častnega člana društva.

Za velikim pokojnikom, ki je imel tako topel in plemenit človeški odnos do vse svoje široke okolice, žalujemo vsi, ki smo bili kakorkoli z njim povezani. Z njegovim odhodom je nastala ogromna praznina, ki je zlepa ne bo mogoče napolniti. Nedokončani rokopisi na njegovi delovni mizi pa obvezujejo njegovo znanstveno okolico, da po svojih najboljših močeh nadaljuje njegovo delo.

Pavle Blaznik

† PROFESOR DR. JOŽE RANT

Dne 24. junija 1972 je v ljubljanski bolnišnici umrl dr. Jože Rant, rojak z Godešča, zaveden Ločan, ustanovni član Muzejskega društva, lovec in ljubitelj narave, velik strokovnjak v zobozdravstvu, ki je kot tak veliko pomenil ne le v Sloveniji in Jugoslaviji, temveč tudi v mednarodnih strokovnih krogih. Bil je velika osebnost, vseskozi humanist, pošten, nesebičen in delaven.

Rodil se je 15. aprila 1896 v družini železniškega delavca na Godešču. V ljudsko šolo je hodil v Loki, v gimnazijo v Kranju, zadnje leto v Novem mestu, kjer je tudi opravil maturo. Po maturi leta 1915 je moral k vojakom, že naslednje leto je bil na soški fronti ranjen, tako da je bil že z 20. letom invalid. Vse življenje je nosil košček izstrelka zraven aorte. Po 1. svetovni vojni je študiral medicino v Gradcu, Zagrebu in na Dunaju in je leta 1923 promoviral za doktorja medicine. Nato je bil dve leti sekundarij v splošni bolnišnici in Ljubljani. Leta 1925 je prišel za zdravnika v Škofjo Loko. Ordinacijo je imel nad Balantovim magazinom, kjer je zdaj pošta. Mnogi sedaj starejši Ločani so bili njegovi pacienti in se ga spominjajo kot zdravnika, ki ni delal razlike med revnimi in bogatimi in je vsakemu rad pomagal, svoja dobra dela in svojo plemenito osebnost pa je skrival za navidezno trdoto. V Loki je delal osem let. Vmes se je leta 1928 specializiral v zobozdravstvu na Dunaju in je nato delal v Loki kot zobozdravnik. Leta 1933 je odprl zobozdravniško ordinacijo v nebotičniku v Ljubljani skupaj z dr. Pircem in dr. Tavčarjem. Do leta 1939 je obiskoval razne tečaje o zobozdravstvu v tujini. Prvi v Sloveniji je začel z ortodontijo, tj. z uravnavanjem zobovja. Tudi po vojni se je še stalno izpopolnjeval v stroki. Leta 1950 je tri mesece študiral ortodontijo v Švici in na Dunaju. Na kirurgičnem oddelku bolnišnice je brezplačno zdravil poškodbe čeljusti.

Med okupacijo je vsa leta sodeloval v OF, zdravil je ilegalce in organiziral zobozdravstveni tečaj za zdravnike, ki so pribežali v Ljubljano iz krajev nemške okupacije, in s tem marsikateremu omogočil delo in zaslužek. Po osvoboditvi je postal redni profesor medicinske fakultete in prvi predstojnik stomatološke klinike,

ki jo je bilo treba šele organizirati. Vodil je preurejanje dodeljene stare stavbe, zbral potrebne aparate in instrumente, tako da je stomatološka klinika lahko spomladi 1946 začela poslovati. Po osvoboditvi je bil šest let predsednik Društva zobozdravstvenih delavcev, leta 1961 so ga izvolili za častnega predsednika. To društvo je takoj po osvoboditvi začelo na njegovo pobudo izdajati Zobozdravstveni vestnik, vanj je tudi sam mnogo pisal. Prirejal je tečaje za zobozdravnike in dentiste, uvedel raziskovalno delo na kliniki in z vsem svojim neumornim delom skrbel, da je zobozdravstvo v Sloveniji napredovalo in doseglo mednarodno raven. Posebej se je bavil s študijem posledic po izruvanju zob pri otrokih, s študijem primerjalne anatomije zob in bolezenskih sprememb na zobovju psov in divjadi. Organiziral je fotodokumentacijo in risarsko službo ter muzej lobanj divjadi na kliniki. Preskušal in uvajal je nove metode pri zdravljenju zob. Razen na stomatološkem oddelku fakultete je predaval tudi na splošno medicinskem oddelku in na zobotehnični srednji šoli.

Rantovo delo v svetu ni ostalo neopaženo. Že leta 1951 ga je vpisala v svoje članstvo Fédération Dentaire Internationale in nato za člana svoje komisije za raziskovalno delo. Kot prvi Jugoslovan je bil leta 1958 sprejet v European Orthodontic Society v Londonu. Bil je dopisni član stomatološkega združenja Avstrije in častni član zobozdravniške organizacije Liburnije v Genovi.

Udeležil se je cele vrste mednarodnih stomatoloških kongresov: v Pragi, Londonu, na Dunaju, v Bad Aussee, Bonnu, Atenah, Stockholmu, Bruslju, Gradcu, Frankfurtu, Rimu in Salzburgu ter seveda tudi v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Na večini teh kongresov je tudi predaval. Leta 1951 ga je medicinska fakulteta v Gradcu povabila, da je šel tja predavat iz svoje ožje stroke. Napisal je dve samostojni publikaciji o ortopediji, dolgo vrsto znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankov, ocen in poročil.

Stomatološke klinike ni razvijal samo strokovno, temveč je skrbel tudi za njen materialni napredek. Med drugim je organiziral gradnjo dveh novih traktov k prvotni stavbi. Od leta 1950 do 1953 je bil dekan stomatološke fakultete, leta 1953/54 pa prorektor medicinske visoke šole v Ljubljani. Ljudska oblast je upoštevala njegove zasluge in mu podelila razna priznanja: leta 1960 red za zasluge za narod

V. stopnje, leta 1965 red za zasluge za narod I. stopnje z zlato zvezdo; leta 1970 je za svoje življenjsko delo prejel Kidričevo nagrado.

Profesor Rant je bil že od mladih nog navdušen ljubitelj narave in lovec. Nad vse rad je zahajal v Godeške Dobrave in v druge dele Sorškega polja, pa v Loške hribe, z lovci tudi v druga lovišča. Užival je lepote gozdov in opazoval življenje divjadi in lovskih psov. V poljudnih člankih je opisoval lovska spoznanja, obdeloval vprašanja o zobovju, rogovju, razplodu in obolenjih divjadi. Bil je predsednik Društva ljubiteljev psov ptičarjev in predsednik nadzornega odbora republiške lovske zveze Slovenije. Lovska zveza, Kinološko združenje in Društvo ljubiteljev ptičarjev so ga odlikovali z najvišjimi priznanji. Ko je pred več leti Kmetijsko gospodarstvo v Skofji Loki nameravalo posekati velik del gozdov na Sorškem polju vzhodno od Trate in uporabiti pridobljeno površino za obdelovanje, je profesor Rant prvi nastopil proti tej nameri in pokazal njeno zgrešenost. Sedanjost je že potrdila njegove trditve in mu dala prav. Zadnji mesec pred smrtjo, ko je kot zdravnik vedel, da se mu bliža konec, se je šel poslovit od ljubljenega Sorškega polja, Godešča in Loke.

Jože Rant je bil osebnost široke kulture. Kljub tolikšni zaposlitvi v svoji stroki je kritično spremljal dogajanja v Sloveniji in v svetu. Posebno se je zanimal za napredek domačih krajev. Bil je lokalni patriot v dobrem pomenu besede. Samo on je vedel, kolikim rojakom je pomagal na ta ali oni način. Ko smo pred vojno osnovali Muzejsko društvo, je bil takoj zraven. Društvo še ni dodobra začelo z delom, ko je Jože Rant že prišel z idejo, naj bi izkopali keltske gomile v Dobravah, ki jih je kot Godešan in lovec dobro poznal. Poskrbel je za dovoljenje lastnika tistega gozda in prevzel vse stroške z izkopavanjem. Društvo ga je zato imenovalo za ustanovnega člana. Vsa leta je prihajal na občne zборе in razne muzejske prireditve. Ko je na Kočevskem ustrelil medveda, ga je poklonil Loškemu muzeju, da zdaj stoji v zbirki živali in povečuje njeno zanimivost. Leta 1968 je ob bližajoči se 50-letnici judenburškega upora opozoril Ločane na voditelja tega upora Antona Hafnerja z Godešča, da so mu odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši. V zadnjem času boleznj je večkrat izrazil željo, da bi še učakal tisočletnico Loke. Profesor Rant je sodeloval tudi pri Loških razgledih, v 12. in 13. letniku je temeljito opisal divjad in lovstvo na loškem ozemlju.

Kako velik znanstveni in kulturni delavec je bil dr. Rant, se je prepričevalno izkazalo ob njegovem pogrebu, ko so se številni govorniki iz raznih delov države in tujine poslavljali od njega. Tudi Ločani so se v velikem številu udeležili tega prezgodnjega slovesa. S ponosom se bomo vedno spominjali velikega rojaka.

France Planina

Viri:

Univerza v Ljubljani, Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev, Ljubljana, 1957 in 1969. — Dr. France Celešnik: Prof. dr. Jože Rant, Delo 27. 6. 1972.

† PRIMARIJ DR. JOŽE HAFNER

V bližini domače hiše in na svoj rojstni dan, ko je prišel, da pospremi na zadnji poti sorodnico Vero Hafner, je nenadoma omahnil v smrt. Prenehalo je biti srce poštenega človeka, zdravnika in prijatelja.

Rodil se je dne 22. februarja 1907 v stari loški družini Hafnerjev. Gimnazijo je obiskoval v Kranju, kjer je leta 1925 tudi maturiral. Medicino je študiral v Gradcu in leta 1932 promoviral. Po vojaški obveznosti se je specializiral na kirurški oddelku ljubljanske bolnišnice. Kot zdravnik je nastopil službo leta 1939 v takratni bolnišnici bratovske skladnice na Jesenicah. Tudi med okupacijo je bil zdravnik na Jesenicah in sodeloval pri narodnoosvobodilni vojni. Ker je zdravil ranjene borce, so ga Nemci zaprli v begunjske zapore. Pozneje so ga poslali na prisilno delo na Dunaj, od koder pa je pobegnil domov v Skofjo Loko, kjer je dočakal konec vojne.

Takoj po osvoboditvi se je zopet vrnil na Jesenice in nastopil službo kot zdravnik v ambulanti. Leta 1948 je bil imenovan za direktorja splošne bolnišnice Jesenice. To dolžnost je opravljal vse do svoje smrti polnih 24 let. Kot vodilni kirurg je organiziral kirurško službo na Gorenjskem ter se ves čas zavzemal za napredek zdravstvene službe.